

לכלוך על בגד שלא יורד בכביסה האם המכתים חייב בכל הנזק

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ובירורי יוחסין

נימוקי דין תורה זה מתוך הנפסק באחד מסניפי בית הדין בבני ברק ובקרית ספר (מודיעין עילית) בשבתו כבוררות וכבית הוראה לממונות במעמד שני צדדים, ע"י דיין יחיד או מותב תלתא

(תיק זה פורסם כבר בחוברות המודפסות של בית הדין)

תיק מס' 2566.

דין ודברים שנטען מי שהתיז שמן על בגד חבירו והזהירו שינקוהו מיד ולא עשה כן וכעת הכתם לא ניתן להסרה והבגד נפסד לגמרי, לכאורה תלוי במחלוקת המפרשים בפשט הגמרא 'קרנא דתורא קבירא ביה' (ב"ק לד א) דשמין השור כבשעת העמדה בדין (ולא אמרינן דהפחת לניזק כנבילה שפחתה), אם הוא משום שהניזק המתין שירפא השור ולכן לא מכרו (רשב"א שם ותוס' ב"ק י ב ורע"א שם ציין לדברי תוס') ובנידון דידן שלא היה לו לחשוב כך אזי הפחת על הניזק כפחת נבילה (שהיה לו למכור הבגד מיד או לנקותו), או כרבו של תוס' ר"ת וכן כתב בסמ"ע (סי' תד ג) ובחזו"א (ב"ק יד ו), שמכיון שהנזק מחמת המכה ולא ממילא כפחת נבילה הרי הוא בכלל הנזק - וכך גם בנידון דידן שהנזק מחמת השמן.

ובחזו"א (יג ב) איתא דגם לכלוך שאפשר להורידו מוגדר כנזק.

והשאלה אם הלכה כהסמ"ע והחזו"א והמזיק חייב בגד חדש, או שהוא לפחות ספקא דדינא משום דעת הרשב"א ותוס' והמזיק חייב רק ההפרש בין בגד נקי לבגד שניתן לנקות.

בתודה ובברכה.

אחרי בירור כל הטענות ואין סתירות בין הצדדים הוכרע למעשה: בכל מחלוקת כהאי גוונא אי אפשר להוציא מהמזיק נגד כמה

ראשונים, כי יש קים לי. אבל למעשה בציור של השאלה נראה שאינו תלוי במחלוקת הנ"ל כי יש חילוק בציור של השאלה מהנידון של מחלוקת המפרשים.

יש מקום בהחלט לומר דשמן שאפשר לנקותו מיד, לא היה במעשה הראשון אפילו הפסד קל ולא נזק. אם היה מצליח להוריד את השמן זה ככל בגד מכובס רגיל. והניזק שהתמהמה גרם את התחלת הנזק, ולא רק את הגדלתו.

גם לפי דברי החזון איש המפורשים דלכלוך שאפשר לכבס נקרא נזק, איני יודע אם הכתם שמן שנהפך לבלתי ניתן להסרה הוא הגדלת הנזק - או שזה בכלל נזק אחר שלא היה קודם. היה בהתחלה נזק מסוג אחד, שניתן להעבירו בכיבוס כלא היה [ולכן ערך הבגד לא ניזוק עדיין כלל] ואף הוא מוגדר כנזק = לחייב את המזיק בהוצאות הכיבוס. ובעטיו של הניזק קרה מהכתם נזק אחר לא שגדלו הוצאות הכיבוס, אלא ירד ערך הבגד.

האם זה דומה לקרנא דתורא קבירא בי' וכו'? שהכל התפתחות ירידת ערך של גוף החפץ הניזוק מההתחלה?

(ולפני העיון כל הצורך, אולי טיפות שמן שעשויות ליהפך לנזק לאחר זמן, הם כמו מזיק "אש" שבעל השמן הניתז אחראי על מה שיהיה כעבור זמן ולא רק על מה שחל במעשה המיידני. ועצ"ע).